בעטן ביי שחרית און דאנקען ביי מנחה

ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב · בראשית כ״ד ס״ג

איך האב אמאל געפרעגט אייגעם: פארוואס דאוועניסטו מנחה? האט ער געענטפערט: מיין טאטע האט אזוי געטון, מיין זיידע האט אזוי געטון. האב איך אים געזאגט: אבער יצחק אבינו, וואס ער האט מתקן געווען מנחה, פארוואס איז ער ארויסגעגאנגען דאוועניען? וואס האט אים געברענגט ארויסצוגיין ״לשוח בשדה לפנות ערב״? האב איך אים געזאגט: אפשר קען מען זיך מצייר זיין אז יצחק אבינו האט דורכגעמאכט א טאג, געזען די חסדים וואס השם יתברך האט געטון מיט אים, און ער איז ארויסגעגאנגען רעדן און אים דאנקען אויף די גוטע טאג.

איך ווייס טאקע נישט. אבער די שאלה עפנט אביסל אויף: וואס ברענגט מיך יעצט שטיין פאר השם יתברך? איך האב א סדר וואס איך האב מקבל געווען פון מיין טאטע און זיידע, ווי ברענג איך אריין מיין אייגענע טאג אין די תפילה וואס איך האב מקבל געווען?

א מענטש האט זיך אזא פשוט'ע ציור. אינדערפרי בעט איך אויפן טאג וואס שטייט פאר מיר. און לפנות ערב דאנק איך אויפן טאג וואס איז שוין אריבער. און ביינאכט לייגט איך צו נאך א תפילה, תפילת ערבית רשות. נאך א צייט פון קשר מיט השם יתברך. א תוספות צום טאג.

דער טאג שטייט נאך פאר אים

וועו א מענטש שטייט אויף אינדערפרי, ווייסט ער נאך נישט ווי זיין טאג וועט אויסזען. ער האט זאכן וואס ער דארף טון, מענטשן וואס ער דארף טרעפן, א געשעפט וואס ער דארף מסדר זיין, עפעס וואס ער האט מורא דערפון. דער טאג איז נאך אפן פאר אים. ער שפירט נאך נישט די הצלחה. ער האט רצונות און פלענער, אבער ער ווייסט נישט ווי אלעס וועט זיך אויסארבעטן.

אין יענע שעה איז נאנט צו אים 'בקשה'. רבונו של עולם, העלף מיך היינט. געב מיר א ריכטיגע דעת, געב מיר כוח צו טון וואס ליגט אויף מיר. העלף מיר רעדן רואיג, פארשטיין וואס שטייט דא פאר מיר, נישט מאכן א טעות וואס איך וועל שפעטער חרטה האבן דערויף. געב א ברכה אין מיין ארבעט, און היט מיך און מיין משפחה.

די חז״ל האבן קובע געווען אינדערפרי צו בעטן: ״ותנני היום ובכל יום לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואי, ותגמלני חסדים טובים״. א יוד בעט ער זאל האבן א גוטע טאג. עס זאל זיין א טאג מיט ברכה. איך זאל וויסן צו טון מיין חלק, און קענען מקבל זיין אויך עפעס וואס איז נישט געגאנגען ווי איך האב געוואלט. איך זאל זיין א גוטער מענטש. אפילו ס׳וועט זיין שווערigקייטן, זאל איך נישט דערפאר פארלירן מיין דעת און מיין הארץ.

צוריקקומען מיטן טאג

נאכדעם גייען אריבער שעות. דער מענטש טוט זיין ארבעט, ער איז מסדר זיינע ענינים, רעדט מיט מענטשן און קומט אהיים. א טייל זאכן זענען גוט געגאנגען, א טייל זענען געבליבן אינמיטן, און א טייל זענען געגאנגען אנדערש ווי ער האט געטראכט. אבער יעצט האט ער שוין א טאג אין די הענט. אינדערפרי איז געווען פארשידנס. יעצט האט ער שוין זאכן וואס ער האט מקבל געווען, און זאכן וואס ער האט דורכגעמאכט.

אינדערפרי האב איך געבעטן אויפן טאג, און יעצט קום איך צוריק רעדן דערוועגן. רבונו של עולם, א דאנק, א מנחה, אז דו האסט מיר געגעבן כוח. א דאנק אז א זאך וואס איך האב מורא געהאט דערפון איז אריבער בשלום. א דאנק אויף די פרנסה, אויף דאס עסן, אויף א מענטש וואס האט מיר געטון א טובה, אויף א גוט ווארט וואס איך האב געהערט. א דאנק אויך אויף די פשוטע זאכן וואס איך וואלט געקענט דורכגיין אן צו שפירן.

דער ביאור הלכה אין סימן א' ברענגט א ירושלמי ברכות פרק ד הלכה א. אז ביי מנחה זאגט מען: ״מודה אני לפניך ה׳ אלהי ואלהי אבותי כשם שזכיתני לראות החמה במזרח כך זכיתי לראות במערב״. דער מענטש האט זוכה געווען דורכצוגיין פון אינדערפרי ביז לפנות ערב, ער דאנקט דערויף.

די הודאה דארף נישט ווארטן אויף א טאג וואס אלעס איז געלונגען. אויך אין א שוועריגער טאג קען דער מענטש זען וואס ער האט יא באקומען. צומאל האט ער א וויטאגליכע בקשה ביי מנחה, אבער אין דער זעלבער תפילה האט ער אויך אויף וואס צו דאנקען. די הארץ קען האלטן ביידע.

און דוקא אין א גוטע טאג דארף מען זיך אפשטעלן. וועו זאכן גייען גוט, וועט דער מענטש געציגן צו דער נעקסטער זאך. מנחה גיט אים א צייט צו קוקן אויף וואס ער האט שוין. אינדערפרי האב איך געוואלט, איך האב זיך געבעטן, און יעצט האב איך עס באקומען. איך האב באקומען

מיין פולע טאג. ס׳איז ריכטיג און מענטשלעך צוריק צו קומען און דאנקן.

א מנחה פונעם ארץ

אויך דער נאמען ״מנחה״ האט אזא משמעות. מנחה איז א מתנה. יעקב אבינו האט געשיקט א מנחה צו עשו. א יוד ברענגט א קרבן מנחה פאר השם יתברך. דער יוד דאנקט: איך האב מקבל געווען פון דיר במשך דעם טאג, און יעצט ברענג איך פאר דיר מיין הכרת הטוב.

רבי שלמה פאפנהיים איז מבאר אין ספר חשק שלמה, ביים שורש ״נח״, דעם קשר צווישן מנחה, מנוחה און הנחת הדעת. ער באשרייבט א מתנה וואס א מענטש ברענגט פארן מלך פון די פירות פון זיין ערד, כאטש ער ווייסט אז דער מלך דארף דאס נישט. דער עיקר איז צו ווייזן זיין חיבה און הכנעה. דאס הייסט א מנחה. ס׳וועלט נישט געמאסטן די וועלט פון דער מתנה, נאר וואס ס׳ליגט דערין. ס׳איז דא אין דעם דאס הארץ פונעם נותן.

וואס קען דער מענטש ברענגען פאר השם יתברך? ער ברענגט זיין הארץ. ער הערט אויף פאר א ווילע מיט זיינע געשעפטן, ער שטייט און איז מכיר טובה אויף וואס ער האט באקומען.

ס׳מוז נישט זיין אז דאס איז די סיבה פארוואס עס הייסט מנחה. אבער ס׳איז א גוטע ציור. דער מענטש איז געווען א גאנצן טאג אין תנועה, ער ווייל אויפטון און דערגרייכן. יעצט שטייט ער מיט אביסל מנוחה, און ער געבט אפ זיין מנחה. זיין נחת. זיין געשאנק.

א ברכה פארדעם און נאכדעם

מען קען זיך מצייר זיין די צוויי תפילות שחרית און מנחה, ווי א ברכה ראשונה און א ברכה אחרונה. אויפן טאג גופא האבן מיר א ברכה ראשונה און א ברכה אחרונה. אויידער דער מענטש גייט אריין אינעם טאג בעט ער, און נאכדעם וואס ער האט שוין געלעבט א גרויסן חלק דערפון און עס באקומען. דאנקט ער דערויף.

מ׳גענפינט אין חז״ל. רבי נחוניא בן הקנה האט מתפלל געווען ביים אריינגיין אין בית מדרש און ביים ארויסגיין. ביים אריינגיין האט ער געבעטן אז ס׳זאל נישט ארויסקומען קיין תקלה דורך אים, און ביים ארויסגיין האט ער מודה געווען אויף זיין חלק. אויך ביים אריינגיין אין א כרך האבן חז״ל געזאגט: ״נותן הודאה על שעבר וצועק על העתיד״. דאס איז אויך די טבעיות׳דיגע סדר אין טאג. מ׳קומט אריין בעט מען, מ׳גייט ארויס דאנקט מען.

און נאכדעם קומט מעריב. מערב איז כאילו ווי א קינוח סעודה, ווי א קאמפאט וואס מ׳לייגט צו נאך דער סעודה. דער עיקר סדר פונעם טאג איז שוין געווען, מ׳האט שוין געבעטן און שוין געדאנקט, און יעצט איז דא נאך א קלייניגקייט מיט השם יתברך. ערבית איז בעצם א רשות, נאר נאכדעם האבן ישראל דאס מקבל געווען אלס חובה.

א היינטיגע געדאנק

אין חז״ל איז דא פארשידענע ציורים אויף די תפילות. אין ירושלמי שטייט אז אינדערפרי איז א צייט וואס מ׳דאנקט אז מ׳איז ארויסגעגאנגן פון טונקלקייט צו לעכטיגקייט, און ביינאכט בעט מען מ׳זאל שוין צוריק ארויסקומען צום לעכטיגקייט. אין בראשית רבה סח, ט, שטייט א תפלה אז דער יוד בעט: אזוי ווי דער מענטש האט זוכה געווען זען די זריחה, זאל ער זוכה זיין זען די שקיעה.

אמאליגע צייטן האט די נאכט געברענגט עכטע פינסטערניש, ס׳איז שווערער געווען זיך צו באוועגן, מ׳האט נישט געוואוסט וואס געפינט זיך ארום. דאס ליכטיגקייט אינדערפרי האט פון פריש געעפנט די וועלט, מיט דעם האט מען געלעבט.

ביי אסאך מענטשן היינט איז דאס א שוואכע הרגשה. די הויז און די גאסן אלעס איז באלאכטן, און אויך ביינאכט גייט מען ווייטער מיט די געשעפטן. מ׳שפירט נישט אזוי דעם פחד פון די פינסטערניש, און נישט אייביג וועלט מען נתעורר מיט א באזונדערע שמחה פון דעם אליין אז די זון איז אויפגעגאנגען.

אבער די אנדערע געדאנקט וואס מ׳האט געשמועסט. די דאגה אויפן טאג וואס שטייט פאר אים, און די דאנקן אויף דעם וואס די טאג איז אריבער בשלום. דאס איז גאנץ א פשוטע כוונה וואס זעצט זיך גוט אין הארץ.

דער יוד קומט צו שחרית מיטן טאג וואס שטייט פאר אים, צו מנחה מיטן טאג וואס ער האט שוין דורכגעמאכט, און צו מעריב מיטן רצון זיך צו וועלן נאך א עקסטערע מאל צום באשעפער אין דעם היינטיגען טאג.

אזוי וועלט דער סדר וואס ער האט מקבל געווען פון זיין טאטע און זיידע אויך א לעבעדיגער סדר אין זיין נפש. אינדערפרי זאגט ער: העלף מיר מיט וואס שטייט פאר מיר. לפנות ערב: א דאנק אויף וואס דו האסט מיר געגעבן. און ביינאכט: רבונו של עולם, איך האב נאך וואס צו רעדן מיט דיר.

די ליכטיגקייט וואס ער האט מקבל געווען פון אנדערע

אריינברענגען וואס ער האט מקבל געווען אין זיין לעבן

אלע יארן האט ער געלעבט ביים רבי'ן, ביים צדיק.

וועו ער איז אויפגעשטאנען אינדערפרי, האט ער געוואוסט וואו ער גייט. נאך איידער ער איז ארויס פון שטוב, איז זיין הארץ שוין געווען אין בית מדרש. וועו ער האט געזען דעם צדיק אריינקומען, האט דער טאג באקומען ביי אים א אנדערע פנים. ער האט נאר געזען דעם רבין' דורכגיין, און ער האט שוין געהאט מיט וואס צו לעבן.

שבת איז אפגערעדט, זיין גאנצע שבת איז געווען ארום דעם צדיק.

שוין ערב שבת האט ער אנגעהויבן ווארטן. ער האט געענדיגט זיינע ענינים, געגאנגען אין מקוה, אנגעטון בגדי שבת און זיך געאיילט צום בית מדרש. וועו דער צדיק איז אריין צו קבלת שבת, האט ער געשפירט ווי די שבת קומט אריין אויך אין זיין הארץ. ער האט זיך צוגעהערט צו זיין קול, געקוקט אויף זיין פנים, און מקבל געווען פון אים א חשק צום שבת.

נאך די סעודה איז ער געגאנגען צום טיש. צומאל איז ער געווען מיד, צומאל איז געווען ענג און הייס, אבער דעם צדיק'ס קידוש האט זיך צוגאסן אין אלע זיינע ביינער. וועו דער צדיק האט געזומען דעם בעכער, א שטילקייט נעמט אלעס ארום. די זעלבע ווערטער וואס ער אליין זאגט, אבער דא שפירט ער אין זיי א אנדערע לעכטיגקייט. ״ויכולו השמים והארץ״, בריאת העולם, ״אשר קדשנו במצוותיו ורצה בנו״. וועו דער צדיק האט זיי געזאגט, האט ער געשפירט ווי גרויס די ווערטער זענען.

וועו מ׳האט אנגעהויבן ״קה אכסוף״, האט ער געשפירט דעם צדיק'ס תשוקה צום שבת, און ווי מער ער האט זיך צוגעהערט, האט זיך זיין תשוקה אויפגעווקט. ער איז אהיים שפעט ביינאכט, און דער ניגון איז נאך געגאנגען מיט אים.

שבת אינדערפרי האט ער געווארט אויף ״קל אדון״, און נאכן דאוונען אויף קידוש.

שלש סעודות האט געהאט ביי אים א באזונדערן פלאץ אין הארץ. דער טאג גייט שוין אוועק, ס'איז שוין אזוי טינקל אינדרוסין, און אין בית מדרש זיצט מען נאך. ״קריבו לי חזו חילי״, ער שפירט ווי מ׳בעט אים צו קומען נענטער. אפילו אינמיטן א וואכעדיגן טאג האט דער שלש סעודות ניגון געקענט ארויפגעקומען און אים אביסל צוריקברענגען צום שבת.

נישט יעדע שעה איז געווען א גרויסע התעוררות. ס׳זענען געווען פשוטע תפילות, טישן וואס ער האט נישט געקענט הערן, און טעג וואס ער איז געווען פארנומען מיט זיינע ענינים. אבער זיין לעבן איז געווען ארום דעם צדיק. ער האט געהאט פון וועמען מקבל צו זיין, צו וועמען צו קומען, און אויף וואס צו וואונטן.

אזוי זענען אריבער יארן. ביז איין טאג האט דער מסבב כל הסיבות מסבב געווען אז ער האט געדארפט זיך אריבערציען אין א אנדערע שטאט.

אין אנהייב איז ער געווען פארנומען מיט וואס מ׳דארף מסדר זיין. א דירה, פרנסה, א פלאץ פאר די קינדער און א בית מדרש צו דאוונען. אבער וועו ער איז שוין געווען אין דער נייער שטאט, האט ער אנגעהויבן שפירן ווי שטארק דאס לעבן אליין האט זיך געטוישט.

שבת איז דאס געווען במיוחד שווער. דאס דאוונען האט זיך געענדיגט, און ער איז אהיים. ער האט געמאכט קידוש, געזעסן מיט די משפחה, געזונגען זמירות, אבער ער האט געטראכט וואס טוט מען יעצט דארט. ער איז געזעסן ביי זיין טיש, אבער אין מחשבה איז ער געשטאנען אין דעם ווייטן בית מדרש. זיין משפחה האט געערעדט צו אים, ער האט געהערט, אבער זיין הארץ איז עפעס געווען ערגעץ אנדערשט.

ער איז געפארן צום רבי'ן וועו ער האט געקענט. די נסיעות האבן אים מחיה געווען, אבער מ׳קען נישט פארן יעדעס מאל וואס די הארץ גליסט. ער האט געשפירט אז ער דארף א צדיק נאנט, צו יונק זיין א גאנצע צייט, אין זיין סדר החיים.

ער איז אריין אין די מאד פון זוכן. געגאנגען אין איין בית מדרש און דערנאך אין א צווייטן. געהערט פון א גרויסן איד און געגאנגען אים זען. מיטגעהאלטן די תפילות און די טישן, זיך צוגעהערט צו דברי תורה, פרובירט עפענען זיין הארץ. ער האט געזען גוטע זאכן און דערקענט זייער חשיבות, אבער נישט געטראפן דעם קשר וואס ער האט געזוכט.

אזוי איז אריבער נאך א שבת, נאך א יום טוב, נאך א חודש און נאך א יאר. און ער וואלט נאך. ער טוט וואס ער דארף אין לעבן, אבער אינעווייניג וואלט ער צו טרעפן איינער וואס מיט אים וועט ער קענען אנהייבן לעבן וויי ס׳דארף צו זיין.

איין שבת נאך די סעודה בייטאג, איז ער געזעסן ביים טיש מיט א ספר חסידות אפן. ער האט געבליקט אהער און אהין. פלוצלינג איז אים ארויפגעקומען א מחשבה וואס האט אים נישט געלאזט וויטער גיין.

אזויפיל יארן האב איך מקבל געווען. וואו איז אריין אלעס וואס איך האב מקבל געווען?

איך בין דאך געווען ביים רבי'ן, ביים צדיק, שבתים און ימים טובים. איך האב געהערט, געזען, נתפעל און נתעורר געווארן. אפשר איז מיין עבודה יעצט צו נעמען דאס אלעס און אליין לעבן דערמיט. אריינברענגען דאס אין מיין תפילה, אין מיין לערנען, אין מיין שבת און אין מיין שטוב.

די מחשבה האט אים דערשראקן. ער האט גוט געווואוסט וואס ער האט געלערנט די גרויסקייט פון א צדיק,

די תיקון הנשמות וואס דער צדיק טוט. וואס נאר דער צדיק קען מתקן זיין. דאס אלעס איז אים געווען זייער טייער. ער האט געוואלט זיין מקושר צו דעם א גאנצע צייט. און דא איז ער אליין, מיט זיינע טרדות און זיין קליינע עבודה. וואס קען ער שוין אויפטון.

ער האט אויך מורא געהאט אז ער טרעפט דאס פאר א תירוץ ווייל ס׳איז אים שווער. ער האט נישט געוואלט קלענער מאכן וואס איז אים טייער, כדי זיך צו קענען אן עצה געבן אן דעם. ווער איז ער, קעגן דעם וואס ער האט געזען ביים צדיק. ווי קען ער לעבן פון זיין אייגענע עבודה.

אבער ביסלעכווייז האט ער זיך אנגעהויבן ריקן. ער האט אנגעפאנגן זיך מתבונן זיין אין וואס ער האט מקבל געווען. ער האט אנגעהויבן צוזאם צו נעמען וואס האט מיר דער צדיק געגעבן.

דער צדיק האט ביי מיר אויפגעהויבן די חשיבות פון תורה, די חשיבות פון שבת און די חשיבות פון א אידס עבודה. דארט האב איך געזען ווי גרויס א מצוה איז, ווי טייער א תפילה איז און ווי הייליג ס׳איז נשמת ישראל. אויב אזוי, ווי קומט איך אהיים און שפיר אז דא איז כמעט גארנישט. איך בין דאך אויך א איד. מיין תפילה איז אויך א תפילת ישראל. די מצוות אין מיין שטוב זענען אויך מצוות ה׳.

ער איז נישט געווארן גרויס מיט דעם. ער האט נאר געשפירט אז ער האט מקבל געווען א גרויסע זאך, און יעצט ליגט אויף אים דאס אריינצוברענגען אין זיין הארץ, און אין זיין לעבן.

דעם קומענדיגן שבת האט ער פרובירט זיין מער אין זיין אייגענע שטוב. ווען ער איז צוריק פונעם דאוונען, האט ער געקוקט אויף די ליכט, אויפן טיש און אויף די קינדער וואס שטייען ארום. ער האט גענומען דעם בעכער און זיך פארהאלטן א רגע. דעם צדיק׳ס קידוש איז אים ארויפגעקומען, ער האט פרובירט זיך צוצוהערן צו די וועלטער וואס ער זאגט אליין. ״אשר קדשנו במצוותיו ורצה בנו״. אויף מיר זענען אויך די וועלטער געזאגט געווארן. אויך אין דעם שטוב איז שבת אריינגעקומען.

דער קידוש איז ארויס מיט זיין געוועלטיכע קול. אינמיטן דער סעודה האט איין קינד געשטערט, און א צווייטער האט געבעטן עפעס וואס האט געפעלט. אלעס איז געווען זייער פשוט. אבער ער איז געבליבן דארט, אינעם הוה. ער האט געהערט, געענטפערט, געזונגען. ביי ״קה אכסוף״ האט ער זיך דערמאנט דעם רבי׳ס טיש, און מתוך דעם האט ער געזונגען. די אהבה צום שבת וואס ער האט דארט מקבל געווען האט אנגעהויבן צו טרעפן א פלאץ אויך ביי זיין טיש.

ער פלעגט האבן א גאסט וואס פלעגט אפט קומען צו די סעודה. א פשוטער איד, וואס ער טרעפט כמעט יעדן טאג אין בית מדרש. יענעם שבת האט ער זיך צוגעהערט צו דעם גאסט׳ס קידוש. ״ויכולו השמים והארץ״, ער האט געשפירט די קדושה אין די וועלטער. א איד שטייט און איז מעיד אויף בריאת העולם און איז מקדש דעם שבת. פלוצלינג איז אים טייער געווען צו זיצן און הערן.

ער האט אנגעהויבן פארשטיין וואס ער האט מקבל געווען ביים צדיק׳ס קידוש. במשך די יארן האט דער צדיק אריינגעברענגט אין זיין הארץ די חשיבות פון קידוש, און די חשיבות האט אנגעהויבן גיין מיט אים. ער האט געהערט די וועלטער פון א פשוט׳ע יוד, און זיין הארץ איז שוין געווען אפן צו שפירן וואס עס טוט זיך דא.

די גאנצע גרויסקייט אין דעם צדיק׳ס קידוש איז געבליבן אין אים. אבער צוזאמען מיט דעם האט ער אנגעהויבן שפירן א קדושה אין יעדן איד וואס מאכט קידוש. האלטן די בעכער און זאגען די הייליגע וועלטער. דאס וואס דער צדיק האט באלאכטן אין אים, איז יעצט געווארן א כוח צו זען די אויך ביי אנדערע.

אזוי איז געווארן אויך אין זיין אנדערע עבודה. ביי ספירת העומר האט ער געבענקט נאך די ברכה וואס ער האט דארט געהערט. אבער מיט די צייט האט ער דאס אריינגעברענגט אין זיין הארץ ווי ער איז יעצט. שבועות האט ער געזאגט דעם תיקון, און פארטאגס געגאנגען אין מקוה. ער האט זיך דערמאנט וויפיל ער האט ליב געהאט צו זען דעם צדיק׳ס הכנה צו קבלת התורה. ער האט געשפירט אז אויך זיין גיין איז טייער. אויך ער בענקט צו מקבל זיין די תורה.

דאס האט אנגעהויבן טוישן זיין קוק אויף אלעס ארום אים. ער האט געזען א איד קומען אינדערפרי אין בית מדרש, אנטון טלית און לייגן תפילין. צומאל איילט ער זיך, צומאל איז ער טריד, און דאך קומט ער יעדן טאג. ער האט אנגעהויבן מחשיב זיין קליינע זאכן. זיין ווייב גרייט צו די חלות לכבוד שבת, ער האט געשפירט ווי טייער דאס איז איר דאגה פארן שבת. א קינד האט געפרעגט אויף עפעס וואס ער האט געלערנט, און ער האט זיך אראפגעזעצט הערן.

פון אלעס וואס ער האט מקבל געווען ביים צדיק האט ער אנגעהויבן געבן פלאץ פאר די עבודה פון יעדן יוד, פון אלעס וואס ווערט געטון ארום אים.

מזמן לזמן איז ער געפארן צום צדיק, און דארט איז פון פריש אויפגעקומען די השתוקקות. דאס בענקעניש איז געבליבן. אבער ווען ער איז אהיים, האט ער שוין אביסל מער געווואוסט וואס צו טון מיט וואס ער האט מקבל געווען. ער האט עס אריינגעברענגט אין די תפילה, אין לערנען און אין זיין משפחה.

ער פלעגט זאגען: ״איך האב זיך גוט אנגעזאפט״. איך האב אסאך מקבל געווען. יעצט דארף דאס אריינקומען אין מיין חלב ודם. מ׳דארף אריינקוקן וואס דער צדיק האט מיך געלערנט מחשיב צו זיין, און ווי איך געב דאס א פלאץ דא.

איין שבת איז ער געזעסן ביי שלש סעודות אינדערהיים. די ליכט אינדרויסן איז געווארן שוואכער, און אויפן טיש איז געבליבן אביסל פון דער סעודה. ער האט אנגעהויבן זינגען ״קריבו לי חזו חילי״. איין קינד האט זיך צוגעכאפט, און דערנאך נאך איינס. ער האט געדענקט דעם צדיק׳ס בית מדרש, און בתוך דעם האט ער אויך געשפירט ווי טייער די שעה איז יעצט דא. זיינע קינדער. זיין שטוב. ער האט די זכיה צו בלייבן נאך אביסל מיטן שבת מיט אלע וואס זענען ארום אים.